

חוק הירושה תשכ"ה-1965

כפי שפורסם בנבו

תוכן עינים

1	Go	פרק ראשון: הוראות כלליות	
6	Go	הירושה	סעיף 1
6	Go	היורשים	סעיף 2
6	Go	כשרות לרשת: בני אדם	סעיף 3
6	Go	כשרות לרשת: תאגידיים	סעיף 4
6	Go	פסלות לרשת	סעיף 5
6	Go	הסתלקות היורש מזכותו בעזבון	סעיף 6
6	Go	עסקאות אחרות בזכות היורש	סעיף 7
7	Go	עסקאות בירושה עתידה	סעיף 8
7	Go	צוואות הדדיות	סעיף 8א
7	Go	שניים שמתו כאחד	סעיף 9
8	Go	פרק שני: ירושה על פי דין	
8	Go	יורשים מבני המשפחה	סעיף 10
8	Go	זכות הירושה של בן זוג	סעיף 11
8	Go	סדר העדיפות בין קרובי המוריש	סעיף 12
8	Go	החלקים בעזבון	סעיף 13
8	Go	חליפיו של יורש	סעיף 14
9	Go	יורש פסול ויורש שהסתלק	סעיף 15
9	Go	ירושה מכוח אימוץ	סעיף 16
9	Go	זכות הירושה של המדינה	סעיף 17
9	Go	פרק שלישי: ירושה על פי צוואה	
9	Go	סימן א': צורת הצוואה	
9	Go	צורת הצוואה	סעיף 18
9	Go	צוואה בכתב יד	סעיף 19
9	Go	צוואה בעדים	סעיף 20
9	Go	הפקדת צוואה	סעיף 21
10	Go	צוואה בפני רשות	סעיף 22
10	Go	צוואה בעל פה	סעיף 23
10	Go	פסלות עדים	סעיף 24
10	Go	קיום צוואה על אף פגם או חסר בצורתה	סעיף 25
11	Go	סימן ב': תוקף הצוואה	
11	Go	כשרות לצוות	סעיף 26
11	Go	חופש לצוות	סעיף 27
11	Go	הצוואה מעשה אישי	סעיף 28
11	Go	מסירת קביעה וסמכות בחירה	סעיף 29

11	Go	אונס איום וכו'	סעיף 30
11	Go	אי ביטול של צוואה פגומה	סעיף 31
11	Go	טעות סופר וכו'	סעיף 32
12	Go	צוואה סתומה וכו'	סעיף 33
12	Go	צוואה בלתי חוקית וכו'	סעיף 34
12	Go	צוואה לטובת עדים וכו'	סעיף 35
12	Go	ביטול על ידי המצווה	סעיף 36
12	Go	תחולה	סעיף 37
12	Go	ביטול מקצת הצוואה	סעיף 38
12	Go	הצורך בצו קיום צוואה	סעיף 39
12	Go	סימן ג': הוראות הצוואה	
12	Go	נושא הצוואה	סעיף 40
12	Go	ירש במקום יורש	סעיף 41
13	Go	ירש אחר יורש	סעיף 42
13	Go	ירש על תנאי דוחה	סעיף 43
13	Go	ירש על תנאי מפסיק	סעיף 44
13	Go	חיובי יורש	סעיף 45
13	Go	צוואה וירושה על פי דין	סעיף 46
13	Go	מנה וחלק בעזבון	סעיף 47
13	Go	ירשים שלא נקבעו חלקיהם	סעיף 48
13	Go	ירש שמת לפני המוריש	סעיף 49
13	Go	ירש פסול וירש שהסתלק	סעיף 50
14	Go	מנה של נכס מסויים	סעיף 51
14	Go	מנה של נכס בלתי מסויים	סעיף 52
14	Go	כפיפות להוראות הצוואה	סעיף 53
14	Go	פירוש הצוואה	סעיף 54
14	Go	מעין צוואה	סעיף 55
14	Go	פרק רביעי: מזונות מן העזבון	
14	Go	הזכות למזונות	סעיף 56
14	Go	גדרי הזכות למזונות	סעיף 57
15	Go	הוצאות הכשרה למשלח יד	סעיף 58
15	Go	קביעת המזונות	סעיף 59
15	Go	בקשה לקביעת המזונות	סעיף 60
16	Go	דרכי סיפוק המזונות	סעיף 61
16	Go	גילוי עובדות ושינוי נסיבות	סעיף 62
16	Go	הרחבת העזבון לצרכי מזונות	סעיף 63
16	Go	סדר העדיפויות בין הזכאים	סעיף 64
17	Go	עסקאות בזכות למזונות	סעיף 65
17	Go	פרק חמישי: צו ירושה וצו קיום צוואה	
17	Go	ממונה ארצי ורשמים לעניני ירושה	סעיף 65א
17	Go	הצהרה על זכויות היורשים	סעיף 66
17	Go	הגשת התנגדויות	סעיף 67
17	Go	מתן צו ירושה וצו קיום על ידי בית המשפט	סעיף 67א

18	Go	ראיות	סעיף 68
18	Go	תכנם של צו ירושה וצו קיום	סעיף 69
18	Go	שינויים לאחר מות המוריש	סעיף 70
18	Go	כוחם של צו ירושה וצו קיום	סעיף 71
18	Go	תיקון וביטול של צו ירושה ושל צו קיום	סעיף 72
19	Go	הגנת רכש בתום לב	סעיף 73
19	Go	סמכויות הממונה הארצי ומשנהו	סעיף 73א
19	Go	אי תלות	סעיף 73ב
19	Go	סמכויות חקירה	סעיף 73ג
19	Go	מרשם ארצי	סעיף 73ד
19	Go	הוצאות	סעיף 74
19	Go	מסירת צוואה לרשם לעניני ירושה	סעיף 75
19	Go	הודעה על צוואה	סעיף 76
19	Go	פרק שישי: הנהלת העזבון וחלוקתו	
19	Go	סימן א': שמירת העזבון	
19	Go	אמצעים לשמירת העזבון	סעיף 77
20	Go	סימן ב': מנהל עזבון	
20	Go	מינוי מנהל עזבון	סעיף 78
20	Go	כשרות להתמנות	סעיף 79
20	Go	הסכמה	סעיף 80
20	Go	הוראות המוריש	סעיף 81
20	Go	הליכים בבית המשפט	סעיף 81א
20	Go	תפקידים	סעיף 82
20	Go	הוראות בית משפט	סעיף 83
20	Go	פרטת עזבון	סעיף 84
20	Go	שומה	סעיף 85
20	Go	השקעת כספים	סעיף 85א
21	Go	חשבונות, דו"ח ומתן ידיעות	סעיף 86
21	Go	בדיקת דו"חות	סעיף 87
21	Go	אחריות	סעיף 88
21	Go	ערובה	סעיף 89
21	Go	מימוש הערובה	סעיף 90
21	Go	שכר	סעיף 91
21	Go	פקיעת המשרה	סעיף 92
21	Go	מנהלים אחדים	סעיף 93
22	Go	הגנת צד שלישי	סעיף 94
22	Go	הוראות המוריש	סעיף 95
22	Go	האפוטרופוס הכללי כמנהל עזבון	סעיף 96
22	Go	סימן ג': ניהול העזבון על ידי מנהל עזבון	
22	Go	סמכויות מנהל העזבון	סעיף 97
22	Go	כינוס נכסי העזבון	סעיף 98
22	Go	הזמנת נושים	סעיף 99
23	Go	במה מסלקים חובות העזבון	סעיף 100

23	Go	חובות מובטחים	סעיף 101
23	Go	חובות בעתיד וחובות על תנאי	סעיף 102
23	Go	הוצאות ניהול העזבון	סעיף 103
23	Go	סדר עדיפות בין חובות העזבון	סעיף 104
24	Go	בירורם וסילוקם של חובות	סעיף 105
24	Go	פשיטת רגל של העזבון	סעיף 106
24	Go	סימן ד': חלוקת העזבון על ידי מנהל עזבון	
24	Go	מועד החלוקה	סעיף 107
24	Go	מגורים וכלכלה לזמן מעבר	סעיף 108
24	Go	נושא החלוקה	סעיף 109
25	Go	חלוקה על פי הסכם	סעיף 110
25	Go	חלוקה על פי צו בית המשפט	סעיף 111
25	Go	חלוקת נכס כנגד נכס	סעיף 112
25	Go	נכסים שאינם ניתנים לחלוקה	סעיף 113
25	Go	משק חקלאי	סעיף 114
26	Go	דירת המגורים	סעיף 115
26	Go	חלוקה על פי הגרלה	סעיף 116
26	Go	תיאום הזכויות של יורשים אחדים	סעיף 117
26	Go	פרטת חלוקה	סעיף 118
26	Go	חלוקה נוספת	סעיף 119
27	Go	תיקון חלוקה	סעיף 120
27	Go	סימן ה': ניהול העזבון וחלוקתו על ידי היורשים	
27	Go	הוראה כללית	סעיף 121
27	Go	יורשים אחדים	סעיף 122
27	Go	הזמנת נושים	סעיף 123
27	Go	סילוק חובות	סעיף 124
27	Go	חלוקת העזבון	סעיף 125
28	Go	סימן ה'1: הליך חלופי לסילוק חובות מכספי העזבון בלא מינוי מנהל עזבון ושלא בידי היורשים	
28	Go	הגדרות סימן ה'1	סעיף 125א
28	Go	העברת כספי עזבון לרשות בהתאם לפנייה לגביית חוב	סעיף 125ב
28	Go	פנייה לגביית חוב	סעיף 125ג
29	Go	פרסום ומשלוח הודעה על כוונה לבצע פנייה לגביית חוב	סעיף 125ד
30	Go	התנגדות לגביית חוב חלוט מכספי העזבון	סעיף 125ה
30	Go	הפסקת הליך חלופי לסילוק חוב חלוט מכספי עזבון	סעיף 125ו
30	Go	פניות נוספות לגביית חוב	סעיף 125ז
31	Go	השבה	סעיף 125ח
31	Go	פטור מאחריות	סעיף 125ט
31	Go	תחולת הוראות מפקודת המסים	סעיף 125י
31	Go	שינוי הסכום המרבי	סעיף 125יא
31	Go	שמירת דינים	סעיף 125יב
31	Go	סימן ו': אחריות היורשים לחובות העזבון	
31	Go	אחריות בנכסי העזבון	סעיף 126

31	Go	אחריות כדי מה שקיבל	סעיף 127
32	Go	אחריות כדי כל העזבון	סעיף 128
32	Go	אחריות במקרים מיוחדים	סעיף 129
32	Go	דין העברה ושעבוד של חלק בעזבון	סעיף 130
32	Go	אחריות של הזוכה במנה	סעיף 131
32	Go	אחריות לחוב כולו או לחלק ממנו	סעיף 132
32	Go	פטור מאחריות	סעיף 133
32	Go	חלוקת נטל החובות בין היורשים לבין עצמם	סעיף 134
33	Go	פרק שביעי: משפט בין-לאומי פרטי	
33	Go	הגדרה	סעיף 135
33	Go	סמכות בתי המשפט הישראליים	סעיף 136
33	Go	ברירת הדין	סעיף 137
33	Go	דין נכסים מסויימים	סעיף 138
33	Go	כשרות לצוות	סעיף 139
33	Go	צורת הצוואה	סעיף 140
33	Go	מיון מונחים	סעיף 141
33	Go	דין חוץ המפנה אל דין אחר	סעיף 142
33	Go	דין חוץ שאין נזקקים לו	סעיף 143
33	Go	סייג לתחולת דין חוץ	סעיף 144
33	Go	פרק שמיני: הוראות שונות	
33	Go	דין יורש יחיד	סעיף 145
34	Go	ירושה במקרים מסויימים	סעיף 146
34	Go	דין תשלומים על פי ביטוח וכו'	סעיף 147
34	Go	שמירת דיני משפחה	סעיף 148
34	Go	ביטול "מירוי"	סעיף 149
34	Go	עצמאות החוק	סעיף 150
34	Go	בית המשפט המוסמך	סעיף 151
34	Go	ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה	סעיף 151א
34	Go	הצדדים לדיון	סעיף 153
34	Go	אפוסטרופסות לעניני ירושה	סעיף 154
34	Go	שיפוט בתי דין דתיים	סעיף 155
35	Go	ביטולים	סעיף 156
35	Go	הוראות מעבר	סעיף 157
35	Go	דין צוואות קודמות	סעיף 158
35	Go	הליכים תלויים	סעיף 159
35	Go	ביצוע ותקנות ושינוי התוספת	סעיף 160
36	Go	תחולה	סעיף 161
36	Go	תוספת	

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. הירושה 1. במות אדם עובר עזבונו ליורשיו.
2. הירושים 2. היורשים הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה; הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה.
3. כשרות לרשת: בני-אדם 3. (א) כל מי שהיה בחיים במות המוריש כשר לרשת אותו.
(ב) מי שנולד תוך 300 יום לאחר מות המוריש, דינו כדין מי שהיה בחיים במות המוריש, זולת אם הוכח שהורתו היתה אחרי כן.
(ג) לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה, ואם לא.
4. כשרות לרשת: תאגידיים 4. תאגיד כשר לרשת אם במות המוריש היה כשר לזכות בנכסים או אם נעשה כשר לזכות בנכסים תוך שנה ממתן צו קיום הצוואה; בית המשפט רשאי להאריך תקופה זו בשנה נוספת.
5. פסלות לרשת 5. (א) אלה פסולים לרשת את המוריש:
(1) מי שהורשע על שגרם במתכוון למותו של המוריש או שניסה לגרום למותו;
(2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.
(ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על ידי עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש.
6. הסתלקות הירושה מזכותו בעזבונו (תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985 6. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבונו רשאי יורש, בהודעה בכתב לרשם לעניני ירושה, או לבית המשפט כאשר הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א, להסתלק מחלקו בעזבונו, כולו או מקצתו או ממנה שהוא זכאי לה על פי צוואה, כולה או מקצתה.
(ב) מי שהסתלק מחלקו בעזבונו, רואים אותו במידה שהסתלק כאילו לא היה יורש מלכתחילה; אין הסתלקות לטובת אדם אחר, אלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
(ג) הסתלקות של קטין ושל מי שהוכרז פסול-דין טעונה אישור בית המשפט.
(ד) הסתלקות על תנאי - בטלה.
(ה) בחוק זה, "רשם לעניני ירושה" - כמשמעותו בסעיף 65א.
7. עסקאות אחרות בזכות הירושה (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998 7. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבונו רשאי יורש, בהסכם שבכתב, להעביר או לשעבד את חלקו בעזבונו, כולו או מקצתו, ורשאים נושי הירושה לעקל חלקו בעזבונו.

(ב) העברה ושעבוד כאמור מצד קטין ומצד מי שהוכרז פסול-דין טעונים אישור בית המשפט.

(ג) העברה, שעבוד או עיקול כאמור אינם מקנים זכויות אלא כדי המגיע לירש בחלוקת העזבון; הם שוללים מן הירש את הזכות להסתלק מחלקו בעזבון.

(ד) זכותו של יורש בנכס מסויים מנכסי העזבון אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול כל עוד לא חולק העזבון.

8. (א) הסכם בדבר ירושתו של אדם וויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם - בטלים. עסקאות בירושה עתידה

(ב) מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת-תוקף אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה.

8א. (א) בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה – צוואות הדדיות). צוואות הדדיות (תיקון מס' 12) תשס"ה

(ב) לביטול צוואה הדדית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

(1) בחייהם של שני בני הזוג – המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות ההדדיות של שני המצווים;

(2) לאחר מות אחד מבני הזוג –

(א) כל עוד לא חולק העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו יסתלק שלא לטובתו, לטובת ילדו או לטובת אחיו של המוריש, מכל מנה או מכל חלק בעיזבון שהוא אמור לקבל לפי הצוואה ההדדית של המצווה שמת;

(ב) לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש;

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו אם אין בצוואות ההדדיות הוראה אחרת, ואולם הוראה השוללת לחלוטין את הזכות לבטל את הצוואה בחיי שני בני הזוג – בטלה. ת"ט תשס"ו-2005

9. (א) מתו שניים או יותר ולא נקבע מי מהם מת תחילה, יהיו הזכויות בעזבונו של כל אחד מהם לפי כללים אלה: שניים שמתו כאחד

(1) היה אחד התובעים יורש-ודאי ותובע אחר היה יורש-ספק, עדיף התובע שהוא יורש-ודאי;

(2) היו שני התובעים יורשי-ספק, עדיף התובע שהוא בן-זוגו או קרובו

של המוריש שאת עזבונו מחלקים;

(3) בין תובעים אחדים באותה דרגת עדיפות יחולק העזבון, באין צוואה, לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין.

(ב) בסעיף זה, "יורש-ודאי" - מי שהיה יורש בין אם האחד ובין אם האחר מת תחילה; "יורש-ספק" - מי שהיה יורש רק אם אחד מהם מת תחילה.

פרק שני: ירושה על פי דין

10. יורשים על פי דין הם:

יורשים מבני המשפחה

(1) מי שהיה במות המוריש בן-זוג;

(2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הורי הוריו וצאצאיהם (בחוק זה - קרובי המוריש).

זכויות הירושה שלהם יהיו לפי האמור בפרק זה.

11. (א) בן-זוגו של המוריש נוטל את המיטלטלין כולל מכונית נוסעים השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון –

זכות הירושה של בן זוג

(תיקון מס' 4)

תשל"ו-1976

(1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים - חצי;

(2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים - שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן הזוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה, כולה או חלקה, בעזבון, יטול בן-הזוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העזבון;

(ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העזבון כולו.

(תיקון מס' 7)
תשמ"ה-1985

(ג) המגיע לבן-זוג על-פי עילה הנובעת מקשר האישות, ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובה, ינוכה מחלקו בעזבון; הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן-זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע בזכותו של בן-זוג לקבל מן העזבון מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזיר כשיפקעו.

(תיקון מס' 2)

תשל"ג-1973

12. ילדי המוריש קודמים להוריו, הוריו קודמים להורי הוריו.

סדר העדיפות בין קרובי המוריש

13. ילדי המוריש חולקים ביניהם בשווה, וכן חולקים הורי המוריש ביניהם והורי הוריו ביניהם.

החלוקה בעזבון

14. (א) ילדו של מוריש שמת לפניו והשאיר ילדים, הילדים יורשים במקומו, ועל דרך זו יורשים ילדים של כל אחד מקרובי המוריש שמת לפניו; הוראות אלה לא יחולו כאשר המוריש הניח בן זוג וכן הורים או הורי הורים כאמור בסעיף 11(א), או אחד מאלה.

חליפיו של יורש

(תיקון מס' 7)
תשמ"ה-1985

(ב) ילדים היורשים לפי סעיף קטן (א) חולקים ביניהם בשווה מה שירשו

בדרך זו.

15. מי שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מחלקו בעזבון שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, חלקו מתווסף לשאר היורשים על פי חלקיהם. יורש פסול ויורש שהסתלק (תיקון מס' 7) ירושה מכוח אימוץ (תיקון מס' 13) חזונו"ר-2012
16. (א) מי שאומץ כדין יורש את מאמצו כאילו היה ילדו, וכן יורשים את המאמץ צאצאי המאומץ; המאמץ יורש את המאומץ כאילו היה הורה. (תיקון מס' 13) חזונו"ר-2012
- (ב) המאומץ וצאצאיו זוכים על פי דין בעזבונם של קרובי המאמץ כאילו היו יורשים, וקרובי המאמץ זוכים על פי דין בעזבונם של המאומץ כאילו היו יורשים. (תיקון מס' 13) תשנ"ב-2012
- (ג) המאומץ וצאצאיו יורשים את קרובי המאומץ, אולם הורי המאומץ והורי הוריו וצאצאיהם אינם יורשים את המאומץ.
17. (א) באין יורש לפי הסעיפים 10 עד 16, תירש המדינה כיורשת על פי דין. זכות הירושה של המדינה
- (ב) מה שירשה המדינה לפי סעיף זה ישמש למטרות חינוך, מדע, בריאות וסעד, אולם רשאי שר האוצר להעניק מנכסי העזבון או לשלם, בתחום שוויים של נכסי העזבון שהגיעו לידי המדינה אחרי סילוק חובות העזבון, תשלום חד-פעמי או תשלומים חוזרים –

- (1) לאדם שערב מות המוריש היה מחסורו על המוריש;
- (2) לאדם או לתאגיד שערב מות המוריש היה מחסורו של המוריש עליו;
- (3) לבן-משפחתו של המוריש או של בן-זוגו שאינו מיורשיו על פי דין.

פרק שלישי: ירושה על פי צוואה

סימן א': צורת הצוואה

18. צוואה נעשית בכתב יד, בעדים, בפני רשות או בעל-פה. צורות הצוואה
19. צוואה בכתב יד תיכתב כולה ביד המצווה, תישא תאריך כתוב בידו ותיחתם בידו. צוואה בכתב יד
20. צוואה בעדים תהיה בכתב, תצויין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור. צוואה בעדים
21. (א) מי שעשה צוואה בכתב יד או בעדים רשאי להפקידה אצל רשם לעניני ירושה; ההפקדה תהיה במסירת הצוואה על ידי המצווה עצמו לרשם לעניני ירושה. הפקדת צוואה (תיקון מס' 8) תשנ"ה-1995
- (ב) צוואה שהופקדה ונשמרה בפקדון לפי סעיף זה עד מותו של המצווה תהיה ראייה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה לכל המאוחר ביום ההפקדה.
- (ג) אין בסעיף זה כדי לגרוע מזכותו של המצווה לקבל בחזרה בכל עת צוואה שהפקיד.

22. (א) צוואה בפני רשות תיעשה על ידי המצווה באמירת דברי הצוואה בעל-פה בפני שופט, רשם של בית משפט או רשם לעניני ירושה, או בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155, או בהגשת דברי הצוואה בכתב, על ידי המצווה עצמו, לידי שופט או רשם של בית משפט, רשם לעניני ירושה או חבר בית דין דתי כאמור.
- (תיקון מס' 8)
תשנ"ה-1995
- (ב) דברי הצוואה כפי שנרשמו על ידי השופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית הדין הדתי או כפי שהוגשו לידו, ייקראו בפני המצווה, הוא יצהיר שזו צוואתו, והשופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית הדין הדתי יאשר בחתימתו על פני הצוואה שהיא נקראה ושהמצווה הצהיר כאמור.
- (תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 16)
- (ג) נכתבה הצוואה בלשון שהמצווה אינו שומע, תיקרא בפניו בתרגום ללשון שהוא שומע, והמתרגם יאשר זאת על פני הצוואה.
- (ד) במקום קריאת הצוואה או תרגומה בפני המצווה יכולה לבוא קריאתה או קריאת תרגומה על ידי המצווה עצמו.
- (ה) צוואה שנעשתה בפני רשות מותר להפקידה אצל רשם לעניני ירושה.
- (תיקון מס' 8)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 16)
- (ו) צוואה בפני רשות תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה ביום ובמקום הנקובים בה כיום העשייה ומקומה.
- (ז) לענין סעיף זה, דין נוטריון כדין שופט.
- (תיקון מס' 5)
תשל"ו-1976
23. (א) שכיב מרע וכן מי שרואה עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות, רשאי לצוות בעל-פה בפני שני עדים השומעים לשונו.
- (ב) דברי המצווה, בציון היום והנסיבות לעשיית הצוואה, יירשמו בזכרון דברים שייחתם בידי שני העדים ויופקד על ידיהם אצל רשם לעניני ירושה; רישום, חתימה והפקדה כאמור ייעשו ככל האפשר בסמוך לאחר שניתן לעשותם.
- (תיקון מס' 8)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 9)
- (ג) צוואה בעל-פה בטלה כעבור חודש ימים לאחר שחלפו הנסיבות שהצדיקו עשייתה והמצווה עודנו בחיים.
24. קטין ומי שהוכרז פסול-דין אינם כשרים להיות עדים לעשיית צוואה לפי סימן זה.
- פסולות עדים
25. (א) התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת, לקיימה אם אף נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן ההליכים המפורטים בסעיפים 19, 20, 22 או 23 או בכשרות העדים, או בהעדר פרט מן הפרטים או הליך מן ההליכים כאמור.
- (תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995
- (ב) בסעיף זה "מרכיבי היסוד בצוואה" הם:
- (1) בצוואה בכתב יד כאמור בסעיף 19 הצוואה כולה כתובה בכתב ידו

של המצווה;

(2) בצוואה בעדים כאמור בסעיף 20 – הצוואה בכתב והמצווה הביאה בפני שני עדים;

(3) בצוואה בפני רשות כאמור בסעיף 22 – הצוואה נאמרה בפני רשות או הוגשה לרשות, על ידי המצווה עצמו;

(4) בצוואה בעל פה כאמור בסעיף 23 – הצוואה נאמרה על ידי המצווה עצמו בפני שני עדים השומעים את לשונו בעת שהיה שכיב מרע או בעת שראה את עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות.

סימן ב': תוקף הצוואה

26. צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרז פסול-דין או שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה - בטלה. כשרות לצוות

27. (א) התחייבות לעשות צוואה, לשנותה או לבטלה או שלא לעשות אחת מאלה - אינה תופסת. חופש לצוות

(ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה את זכות המצווה לשנות את הצוואה או לבטלה - בטלה.

28. (א) אין צוואה נעשית אלא על ידי המצווה עצמו. הצוואה מעשה אישי

(ב) הוראת צוואה התולה תקפה ברצונו של אדם שאינו המצווה - בטלה.

29. אין המצווה יכול למסור לאחר את קביעת האדם שיזכה מן העזבון או את קביעת החלק היחסי או המנה שאדם יזכה בהם; אולם אם ציין המצווה בצוואה אנשים שמתוכם יש לבחור זוכה, או ציין נכסים שמתוכם יש לבחור מנה, רשאי לבחור מי שהמצווה קבעו לכך בצוואתו; ואם לא קבע המצווה, או שקבע והבחירה לא נעשתה תוך זמן סביר, יבחר בית המשפט או אדם שיקבע בית המשפט. מסירת קביעה וסמכות בחירה

30. (א) הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית - בטלה. אונס איום וכז' תחבולה או תרמית - בטלה.

(ב) הוראת צוואה שנעשתה מחמת טעות - אם אפשר לקבוע בבירור מה היה המצווה מורה בצוואתו אילמלא הטעות, יתקן בית המשפט לפי זה את דברי הצוואה; אם אי-אפשר לעשות כן - בטלה הוראת הצוואה.

31. עברה שנה מהיום שהאונס, האיום, ההשפעה הבלתי הוגנת או התחבולה חדלו לפעול על המצווה, או מהיום שנודע למצווה על התרמית או הטעות, והיה בידי המצווה לבטל את הצוואה ולא עשה כן, לא יהיה עוד באותו פגם כדי ביטול הוראת הצוואה או תיקונה. אי-ביטול של צוואה פגומה

32. נפלה בצוואה טעות סופר או טעות בתיאורו של אדם או של נכס, בתאריך, במספר, בחשבון או כיוצא באלה, ואפשר לקבוע בבירור את כוונתו האמיתית של המצווה, יתקן את הטעות הרשם לעניני ירושה, או בית המשפט כאשר הענין טעות סופר וכז' (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998

הועבר אליו לפי סעיף 67א.

33. הוראת צוואה שאין לראות מתוכה למי ציווה המצווה או מה ציווה או שאין להבין משמעותה - בטלה. צוואה שתומה וכו'
34. הוראת צוואה שביצועה בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי - בטלה. צוואה בלתי חוקית וכו'
35. הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה - בטלה. צוואה לטובת עדים
36. (א) המצווה רשאי לבטל צוואתו, אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה, ואם על ידי השמדת הצוואה; השמיד המצווה את הצוואה, חזקה עליו שהתכוון בכך לבטלה. ביטול על ידי המצווה
- (ב) צוואה חדשה, אף אם אין בה ביטול מפורש של צוואה קודמת, רואים אותה כמבטלת את הקודמת במידה שהוראות הצוואה החדשה סותרות את הוראות הצוואה הקודמת, זולת אם אין בצוואה החדשה אלא הוספה על האמור בצוואה הקודמת.
37. לענין סימן זה "הוראת צוואה" - גם הצוואה כולה, חלק ממנה ותנאי מתנאיה במשמע. תחולה
38. (א) נקבע בצוואה דבר בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי כתנאי לזכיה או כחיוב לפי סעיף 45, בטל התנאי או החיוב, ואין בכך כדי לבטל את הזכיה שהיתה מותנית או שהחיוב היה מוטל עליה. ביטול מקצת הצוואה
- (ב) בטלים חלק, הוראה או תנאי של צוואה שלא כאמור בסעיף קטן (א) אין בכך כדי לבטל שאר חלקיה, הוראותיה או תנאיה אלא במידה שנראה לבית המשפט שהם קשורים קשר כל ינתק במה שבטל או שהמצווה לא היה רוצה בהם בלעדיו.
39. אין לתבוע זכויות על פי צוואה ואין להיזקק לה כצוואה אלא אם ניתן עליה צו קיום לפי הוראות הפרק החמישי. הצורך בצו קיום צוואה

סימן ג': הוראות הצוואה

40. אדם רשאי לצוות לאחד או לאחדים – נושא הצוואה
- (1) כל עזבונו או חלק יחסי מכל עזבונו;
- (2) נכס מנכסי עזבונו או טובת הנאה מעזבונו (בחוק זה - מנה).
41. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון; השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש. יורש במקום יורש (תיקון מס' 7)
- (ב) זכה השני, דינו כדין מי שהמצווה ציווה לו לכתחילה.

- (ג) על דרך זו רשאי המצווה לצוות גם ליותר משניים.
42. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי שזכה הראשון; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.
- יורש אחר יורש
- (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה.
- (ג) השני יזכה אם היה כשר לרשת את המצווה בשעת זכייתו, אף אם לא היה כשר לכך במות המצווה; מת השני לפני שעת זכייתו או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
- (ד) הוראת צוואה על דרך זו ליותר משניים - בטלה, זולת הוראה לטובתו של מי שהיה בחיים בשעת עשיית הצוואה.
43. (א) המצווה רשאי לצוות שירש יזכה בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- יורש על תנאי דוחה
- (ב) לא נתקיים התנאי או לא הגיע המועד לפני מות המצווה יתנהל העזבון על ידי מנהל עזבון עד שיתקיים התנאי או שיגיע המועד או עד שיתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים; והוא הדין כשציווה המצווה לתאגיד שעדיין אינו כשר לרשת בהתאם לסעיף 4.
- (ג) לא קבע המצווה מי יזכה אם יתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים, יזכו הירשים על פי דין.
44. (א) המצווה רשאי לצוות שירש יחדל מלזכות בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- יורש על תנאי מפסיק
- (ב) לא קבע המצווה מי יזכה בהתקיים התנאי או בהגיע המועד, יזכו יורשיו על פי דין כירשים אחרי אותו יורש בהתאם להוראות סעיף 42.
45. המצווה רשאי להורות בצוואתו דבר שירש יהיה חייב לעשותו, או להימנע מעשותו, במה שקיבל מן העזבון; מילויו של חיוב כזה יכול לדרוש כל מי שמעונין במילוי, ואם היה בדבר ענין לציבור - גם היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.
- חיובי יורש
46. ציווה המצווה חלק יחסי מכל עזבונו לאחד מיורשיו על פי דין, יבוא חלק זה במקום המגיע לאותו יורש על פי דין ולא בנוסף לכך.
- צוואה וירושה על פי דין
47. ציווה המצווה מנה למי שירש על פי דין או למי שזוכה בחלק יחסי מכל העזבון על פי הצוואה, תבוא המנה בנוסף על החלק בעזבון ולא במקומו.
- מנה וחלק בעזבון
48. ציווה המצווה לאחדים ולא קבע חלקיהם, יחלקו בשווה.
- יורשים שלא נקבעו חלקיהם
49. זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו - אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.
- יורש שמת לפני המוריש
(תיקון מס' 7)
תשמ"ה-1985
50. זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא
- יורש פסול ויורש שהסתלק
(תיקון מס' 7)

- לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
51. (א) ציווה המצווה נכס מסויים, יזכה בו הזוכה כמות שהיה הנכס במות המצווה. מנה של נכס מסויים
- (ב) אין הזוכה זכאי לדרוש מן היורשים האחרים סילוקו של שעבוד ששועבד בו הנכס על ידי המצווה.
- (ג) אין הזוכה זכאי לפיצוי מן היורשים האחרים אם במות המצווה לא היה הנכס בין נכסיו.
- (ד) פירות הנכס ויציאותיו עד מות המצווה הם לחשבון העזבון, מאז ואילך הם לחשבוננו של הזוכה, זולת אם זכה בנכס במועד מאוחר יותר.
52. ציווה המצווה נכס בלתי מסויים, זכאי הזוכה לנכס מסוג בינוני. מנה של נכס בלתי מסויים
53. הוראות הסעיפים 41 עד 52, פרט לסעיף 42 (ד), חלות במידה שאין בצוואה הוראות אחרות. כפיפות להוראות הצוואה
54. (א) מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה - כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות. פירוש הצוואה
- (ב) צוואה הניתנת לפירושים שונים, הפירוש המקיים אותה עדיף על פירוש שלפיו היא בטלה.
- (ג) צוואה יכול שתהיה בלשון מתנה, מחילה או הודאה או בכל לשון אחרת.
55. איש ואשה החיים חיי משפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, רואים את הנשאר בחיים כאילו המוריש ציווה לו מה שהנשאר בחיים היה מקבל בירושה על-פי דין אילו היו נשואים זה לזה, והוא כשאין הוראה אחרת, מפורשת או משתמעת, בצוואה שהשאיר המוריש. מעין צוואה
- פרק רביעי: מזונות מן העזבון**
56. הניח המוריש בן-זוג, ילדים או הורים והם זקוקים למזונות, זכאים הם למזונות מן העזבון לפי הוראות פרק זה, בין בירושה על פי דין ובין בירושה על פי צוואה. הזכות למזונות
57. (א) הזכות למזונות היא – גדרי הזכות למזונות
- (1) לבן-זוגו של המוריש – כל זמן אלמנותו אולם רשאי בית המשפט לתת מענק חד-פעמי לאלמנת המוריש הנישאת שנית אם נראה לבית המשפט לעשות כן בנסיבות הענין ובשים לב לזכויות ילדי המוריש;
- (2) לילדי המוריש – עד גיל 18 לילד נכה – כל זמן נכותו, לילד שהוא חולה נפש – כל עוד הוא חולה נפש, וליילד עם מוגבלות שכלית-התפתחותית – כמשמעותו בחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969. (תיקון מס' 1)
תשכ"ט-1969
(תיקון מס' 15)
תשס"ה-2015

(3) לילד בגיר של המוריש שבית המשפט ראה לפי הנסיבות שמן הראוי לקבוע לו מזונות – עד גיל 23.

(4) להורי המוריש שהדאגה לפרנסתם היתה עליו ערב מותו – כל ימי חייהם.

(ב) בן-זוג שערב מות המוריש נשללה ממנו זכותו לקבל מזונות ממנו, אינו זכאי למזונות מעזבונו.

(ג) איש ואשה החיים חיי משפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, זכאי הנשאר בחיים למזונות מן העזבון כאילו היו נשואים זה לזה.

(ד) ילד, לענין מזונות – לרבות ילד שנולד אחרי מות המוריש, ילד שלא מנישואין, ילד מאומץ, וכן נכד של המוריש שנתייתם לפני מות המוריש או שהדאגה לפרנסתו היתה על המוריש ערב מותו ואין הוריו יכולים לספק לו מזונותיו.

58. מזונות מן העזבון - לרבות הוצאות הכשרתו של הזכאי למשלח יד. הוצאות הכשרה למשלח יד

59. בקביעת הזכות למזונות ומידתם יתחשב בית המשפט, בין השאר: קביעת המזונות

(1) בשווי העזבון;

(2) במה שהזכאי למזונות עשוי לקבל מן העזבון כיוורש על פי דין או כזוכה על-פי צוואה;

(3) ברמת החיים של המוריש ושל הזכאי למזונות כפי שהיתה ערב מות המוריש, ובשינוי שחל בצרכיו של הזכאי עקב מות המוריש;

(4) ברכושו של הזכאי למזונות;

(5) בהכנסתו של הזכאי למזונות מכל מקור שהוא, ובלבד שלגבי בן-זוגו של המוריש לא יתחשב בית המשפט בהכנסתו מעבודתו או ממשלח ידו אלא במידה שהכנסה כזאת שימשה גם ערב מות המוריש לפרנסת המשפחה או לפרנסת בן-הזוג;

(6) במזונות שהזכאי יכול לקבל על-פי הסעיפים 2 או 3 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959;

(7) לגבי בן-זוגו של המוריש - במה שמגיע לו על-פי עילה הנובעת מקשר האישות, לרבות מה שהאשה מקבלת על פי כתובה.

60. (א) בקשה לקביעת מזונות תוגש לבית המשפט לפני חלוקת העזבון; אולם בית המשפט רשאי להיזקק לבקשה שהוגשה תוך ששה חדשים לאחר חלוקת העזבון אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת. בקשה לקביעת המזונות

(ב) בית המשפט רשאי לפסוק מזונות למפרע החל ממות המוריש; וכן רשאי הוא לפסוק מזונות זמניים עד לגמר בירור הבקשה.

(ג) (בוטל).

(תיקון מס' 8)

61. (א) בית המשפט יקבע את סיפוק המזונות בהקצבות חוזרות, אולם רשאי הוא לקבעו בתשלום חד-פעמי או מקצתו בצורה האחת ומקצתו בצורה האחרת, אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.

תשנ"ה-1995
דרכי סיפוק המזונות

(ב) בית המשפט רשאי לקבוע את הדרכים לסיפוק המזונות ובין השאר –

(1) מי יספק את המזונות ולידי מי יסופקו;

(2) הבטחת המזונות על ידי הפקדה, השקעה, ביטוח קצבה, שעבוד או באופן אחר.

(ג) בית המשפט רשאי להתנות את סיפוק המזונות בתנאים אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.

(ד) נקבעו הקצבות חוזרות, רשאי כל צד, בכל עת, לבקש שינוי הדרכים או התנאים לסיפוקן או לבקש החלפתן בתשלום חד-פעמי.

62. (א) נקבעו מזונות, רשאי הזכאי למזונות לבקש הגדלתם ורשאים היוורשים לבקש הקטנתם או ביטולם ולבקש החזרתו של תשלום חד-פעמי, כולו או מקצתו, הכל לפי הענין אם נתגלו עובדות שהיו קיימות בשעת קביעת המזונות ולא היו ידועות למבקש אותה שעה.

גילוי עובדות ושינוי נסיבות

(ב) נקבעו הקצבות חוזרות, רשאי הזכאי למזונות לבקש הגדלתן ורשאים היוורשים לבקש הקטנתן או הפסקתן אם השתנו הנסיבות שהיו קיימות בשעת קביעתן, ובלבד שבקשה לפי סעיף קטן זה לא תוגש לבית המשפט לפני תום שנה מיום החלטתו הקודמת ושבת המשפט רשאי שלא להיזקק לשינוי בנסיבות שהמבקש יכול היה לצפות מראש בשעת הדיון הקודם.

(ג) אין לחייב יורש לפי סעיף זה בתשלום מזונות אלא כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון, ואם קיבל מנכסי העזבון בתום לב - כדי שוויו של מה שנשאר בידו; ואין לחייב זכאי למזונות בהחזרת תשלום חד-פעמי שקיבל, אלא כדי שוויו של מה שקיבל, ואם קיבל בתום לב - כדי שוויו של מה שנשאר בידו.

63. (א) לא היה בעזבון כדי סיפוק מזונות לכל הזכאים להם, רשאי בית המשפט לראות כחלק מן העזבון מה שנתן המוריש בלי תמורה נאותה תוך שנתיים לפני מותו, למעט מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין.

הרחבת העזבון לצרכי מזונות

(ב) בית המשפט רשאי לחייב את המקבל להחזיר לעזבון או לשלם מזונות כדי שוויו של מה שנשאר בידו בזמן מות המוריש, ואם קיבל שלא בתום לב - כדי שוויו של מה שקיבל.

(ג) המקבל רשאי להפחית את התמורה שנתן או שוויה ממה שעליו להחזיר או לשלם.

64. לא היה בעזבון כדי סיפוק המזונות לכל הזכאים להם, רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לחלקם ביניהם או לפסוק מזונות לאלה הנראים לו כזקוקים להם ביותר.

סדר העדיפויות בין הזכאים

65. (א) הסכם בדבר מזונות לפי פרק זה ויתור עליהם, אם נעשו בחיי המוריש - בטלים, ואם נעשו אחרי מותו, טעונים אישור בית המשפט.

עסקאות בזכות למזונות

(ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה זכות למזונות לפי פרק זה - בטלה.

(ג) זכות למזונות לפי פרק זה אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול ואינה עוברת בירושה.

פרק חמישי: צו ירושה וצו קיום צוואה

65א. (א) האפוטרופוס הכללי, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978, יהיה ממונה ארצי לעניני ירושה (להלן - הממונה הארצי), והמשנה לאפוטרופוס הכללי יהיה משנה לממונה הארצי.

ממונה ארצי ורשמים לעניני ירושה (תיקון מס' 0)

(ב) כל אחד מסגני האפוטרופוס הכללי, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, יהיה רשם לעניני ירושה.

(ג) שר המשפטים רשאי למנות, נוסף על הרשמים לפי סעיף קטן (ב), עובד המדינה שהאפוטרופוס הכללי ממונה עליו, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, לרשם לעניני ירושה.

(ד) שר המשפטים יקבע, בהודעה ברשומות, את אזורי פעולתם של הרשמים לעניני ירושה.

(ה) שמות סגני האפוטרופוס הכללי שהם רשמים לעניני ירושה לפי הוראות סעיף קטן (ב) ושמות הרשמים לעניני ירושה שמונו לפי סעיף קטן (ג) יפורסמו ברשומות.

66. (א) הרשם לעניני ירושה רשאי להצהיר על זכויות היורשים: בירושה על פי דין - על ידי צו ירושה; בירושה על פי צוואה - על ידי צו קיום צוואה (להלן - צו קיום).

הצהרה על זכויות היורשים (תיקון מס' 9)

(ב) ציווה המוריש חלק מנכסיו, יינתן על אותו חלק צו קיום, ועל הנותר - צו ירושה.

67. הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום, יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים ויקבע זמן מתאים שלא יפחת משבועיים להגשת התנגדויות; כל המעונין בדבר רשאי להגיש התנגדות לרשם לעניני ירושה תוך הזמן שנקבע וכל עוד לא ניתן הצו.

הגשת התנגדויות (תיקון מס' 9)

67א. (א) על אף האמור בסעיף 66(א), בקשה לצו ירושה או לצו קיום שהוגשה לרשם לעניני ירושה תועבר לבית המשפט בכל אחד מאלה:

מתן צו ירושה וצו קיום על ידי בית המשפט (תיקון מס' 9)

(1) הוגשה התנגדות לבקשה;

(2) המדינה או מוסד ממוסדותיה הם צד לבקשה;

(3) היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו ראו לנכון ליזום הליך לענין הבקשה או להצטרף להליך;

(4) האפוטרופוס הכללי מייצג בבקשה אדם שמונה לו אפוטרופוס,

(תיקון מס' 14) תשע"ו-2016

קטין או נעדר;

(5) הצוואה נושא הבקשה היא צוואה בעל פה כמשמעותה בסעיף 23;

(6) בצוואה נושא הבקשה קיים פגם או חסר כמשמעותו בסעיף 25;

(7) על הירושה חלות הוראות הפרק השביעי;

(8) הרשם לעניני ירושה ראה לנכון להעביר את הבקשה לבית המשפט.

(ב) בקשה שהדיון בה הועבר לבית המשפט לפי סעיף קטן (א), יראו אותה כתובענה לפי סעיף 1 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, ובית המשפט רשאי להצהיר על זכויות היורשים כאמור בסעיף 66.

(ג) נתן בית המשפט צו ירושה או צו קיום לפי סעיף זה, יועבר העתק הצו לרשם לעניני ירושה לשם רישום לפי סעיף 73ד.

68. (א) עובדת מותו של אדם וזמן מותו טעונים הוכחה בתעודת מוות או בהצהרת מוות, זולת אם התיר בית המשפט, או הרשם לעניני ירושה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להוכיחם באופן אחר.

ראיות
(תיקון מס' 9)

(ב) צוואה, למעט צוואה בעל-פה, טעונה הוכחה בהגשת המקור; הוכח שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר.

69. (א) צו ירושה יצהיר על שמות היורשים ועל חלקו היחסי של כל אחד מהם בעזבון.

תכנס של צו ירושה
וצו קיום

(ב) צו קיום יצהיר שהצוואה היא בת-תוקף חוץ מהוראותיה שבית המשפט מצא שהן בטלות.

70. (א) מת יורש אחרי מות המוריש ולפני מתן הצו, או שחל באותה תקופה שינוי אחר, יפרט הצו את הפרטים האמורים בסעיף 69 כמצבם בזמן מתן הצו.

שינויים לאחר מות
המוריש

(ב) נתמנה מנהל עזבון, יצויין הדבר בצו הירושה או בצו הקיום.

71. צו ירושה וצו קיום כוחם יפה כלפי כל העולם כל עוד לא תוקנו או בוטלו.

כוחם של צו ירושה
וצו קיום

72. (א) נתן רשם לעניני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי בקשת מעוניין בדבר, לתקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם ראה רשם לעניני ירושה שלא להזיקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית המשפט.

תיקון וביטול של צו
ירושה ושל צו קיום
(תיקון מס' 9)
תינו"ח-1998

(ב) תוקן או בוטל צו ירושה או צו קיום לפי הוראות סעיף קטן (א), יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים וליורשים על פי דין או לנהנים על פי הצוואה.

73. מי שרכש זכות בתום לב ובתמורה בסמכו על צו ירושה או על צו קיום שהיה בר-תוקף אותה שעה, או מי שקיים חיוב בתום לב בסמכו כאמור, אין לבטל זכותו או לחייבו שנית אף אם הצו תוקן או בוטל לאחר מכן.
- 73א. (א) הממונה הארצי יקבע את נוהלי עבודתם של הרשמים לעניני ירושה.
(ב) הסמכויות הנתונות לממונה הארצי לפי חוק זה נתונות גם למשנה לממונה הארצי; הממונה הארצי רשאי לתת למשנה לממונה הארצי הנחיות לענין הפעלת סמכויותיו.
- 73ב. (א) במילוי תפקידו לפי חוק זה אין על רשם לעניני ירושה מרות זולת מרותו של הדין.
(ב) רשם לעניני ירושה לא ישמש כבא-כוחו של היועץ המשפטי לממשלה בענין שבו טיפל בכל הליך משפטי לפי חוק זה.
- 73ג. לרשם לעניני ירושה יהיו הסמכויות הנתונות לו עדת חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, ככל שהדבר דרוש למילוי תפקידו לפי חוק זה.
- 73ד. הממונה הארצי ינהל מרשם ארצי של צווי ירושה וצווי קיום, של בקשות לצווי ירושה ולצווי קיום ושל צוואות שהופקדו לפי סעיף 21; פרטי המרשם ודרכי ניהולו ייקבעו בתקנות.
74. ההוצאות הכרוכות בהליכים לפי פרק זה, בסכום שיקבע בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, יחולו על העזבון אם לא הורה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה שיחולו, כולן או מקצתן, על צד אחר.
75. (א) מי שיש בידו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר, לרשם לעניני ירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה.
(ב) המפר הוראות סעיף זה, דינו - מאסר שלושה חדשים או קנס.
76. הופקדו צוואה או זכרון דברים על צוואה שבעל פה אצל רשם לעניני ירושה או נמסרה לו צוואה לפי סעיף 75, ולא הוגשה בקשה לקיום הצוואה תוך שלושה חודשים לאחר מות המצווה או לאחר מסירת הצוואה כאמור, הכל לפי המאוחר יותר, ימסור הרשם לעניני ירושה הודעה על כך לזכאים לפי הצוואה ויודיע על כך ברבים; פרטי ההודעה ברבים ייקבעו בתקנות.

פרק שישי: הנהלת העזבון וחלוקתו

סימן א': שמירת העזבון

77. בכל עת לאחר מות המוריש וכל עוד לא נתמנה מנהל עזבון רשאי בית המשפט, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לנקוט אמצעים הנראים לו לשמירת העזבון או לשמירת זכויות בעזבון, לרבות עיכוב זמני של פעולות בנכסי העזבון, מתן צו למכירתם של נכסים פסידים שבעזבון ומינוי מנהל עזבון זמני.

סימן ב': מנהל עזבון

78. מינוי מנהל עזבון (א) בית המשפט רשאי, לפי בקשת מעונין בדבר, למנות, בצו, מנהל עזבון. (תיקון מס' 9)
- (ב) היתה הבקשה בהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר, תוגש הבקשה לרשם לעניני ירושה; הוגשה בקשה כאמור, רשאי הרשם לעניני ירושה למנות בצו מנהל עזבון, ויהיו לו, לענין המינוי, הסמכויות הנתונות לבית המשפט לפי סעיף 89.
79. למנהל עזבון יכול להתמנות יחיד או תאגיד או האפוטרופוס הכללי. כשרות להתמנות
80. לא יתמנה למנהל עזבון אלא מי שהודיע לבית המשפט או לרשם לעניני ירושה, לפי הענין, על הסכמתו לכך. הסכמה (תיקון מס' 9)
81. קבע המוריש בצוואתו אדם שיבצע צוואתו או שינהל עזבונו, ימנה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, אותו אדם כמנהל עזבון, זולת אם אינו יכול או אינו מסכים לקבל את המינוי או שבית המשפט או הרשם לעניני ירושה משוכנע, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שיש סיבות מיוחדות שלא למנותו. הוראות המוריש (תיקון מס' 9)
- 81א. נתמנה מנהל עזבון לפי סעיף 78(ב) או לפי סעיף 81, יימשכו ההליכים לפי פרק זה בבית המשפט. הליכים בבית המשפט (תיקון מס' 7)
82. מנהל עזבון חייב, בכפוף להוראות בית המשפט, לכנס את נכסי העזבון, לנהל את העזבון, לסלק את חובות העזבון, לחלק את יתרת העזבון בין היורשים, לפי צו ירושה או צוואה מקויימת, ולעשות כל דבר אחר הדרוש לביצועם של צו ירושה או של צוואה מקויימת. תפקידים
83. בית המשפט רשאי, בכל עת, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לתת למנהל עזבון הוראות בכל דבר הנוגע למילוי תפקידיו. הוראות בית-משפט
84. (א) בהקדם האפשרי ולא יאוחר מששים יום לאחר מינויו יגיש מנהל העזבון לאפוטרופוס הכללי פרטה של נכסי העזבון ושל חובותיו ויאמת בתצהיר שלפי מיטב ידיעתו הפרטה שלמה. פרטת עזבון (תיקון מס' 7)
- (ב) הוגשה פרטה ולאחר מכן נתגלו נכסים או חובות נוספים, יגיש מנהל העזבון, תוך ארבעה עשר יום מן היום שנתגלו, תוספת פרטה ויאמתה כאמור בסעיף קטן (א). תוספת פרטה (תיקון מס' 7)
- (ג) האפוטרופוס הכללי רשאי, אם ראה סיבות מצדיקות, להאריך את התקופות להגשת פרטה או תוספת פרטה. תשמ"ה-1985
85. בית המשפט רשאי להורות – שומה
- (1) שמנהל העזבון יגיש לאפוטרופוס הכללי במועד שקבע, שומת נכסי העזבון ערוכה לתאריך שקבע בית המשפט; (תיקון מס' 7)
- (2) שהשומה האמורה תיערך על ידי שמאי או על ידי אדם אחר שקבע בית המשפט. תשמ"ה-1985
- 85א. כספי העזבון שאינם דרושים לצרכי הנהלתו השוטפים, חייב מנהל העזבון להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות; שר המשפטים השקעת כספים (תיקון מס' 4)

- רשאי לקבוע בתקנות דרכים להשקעת כספי עזבון, שיהיו חובה על מנהל עזבון.
86. מנהל עזבון חייב, בכל עניני העזבון, לנהל חשבונות, להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון כפי שיורה ולפחות אחת לשנה ובפקיעת משרתו, ולמסור לאפוטרופוס הכללי ידיעות מלאות לפי דרישתו. חשבונות, דו"ח ומתן ידיעות (תיקון מס' 7)
87. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדו"חות בידי האפוטרופוס הכללי ורשאי הוא לקבוע סוגי דו"חות שהאפוטרופוס הכללי יהיה פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו. בדיקת דו"חות (תיקון מס' 7)
88. מנהל עזבון אחראי לנזק שגרם עקב הפרת חובתו כמנהל עזבון; בית המשפט רשאי לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון למילוי תפקידיו; מנהל עזבון אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט. אחריות
89. (א) בית המשפט רשאי, לפני מינויו של מנהל עזבון או אחרי כן, לדרוש שמנהל העזבון ישעבד נכסים או יתן ערובה אחרת להבטחת מילוי תפקידיו וחובותיו, ורשאי בית המשפט, בכל עת, לדרוש ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה. ערובה
- (ב) הורה המוריש בצוואתו שמבצע צוואתו או מנהל עזבון לא יחוייב לתת ערובה, או שציין בצוואתו אדם שיבצע צוואתו או ינהל עזבון ולא הורה שעליו לתת ערובה, לא ידרוש בית המשפט ממנהל העזבון שיתן ערובה אלא אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לעשות כן.
90. ערובה לפי סעיף 89 תינתן לזכות האפוטרופוס הכללי, והוא מוסמך לייצג את הזכאים בכל הנוגע למימושה. מימוש הערובה
91. בית המשפט רשאי לפסוק למנהל עזבון שכר לפי כללים שקבע שר המשפטים בתקנות. שכר (תיקון מס' 9)
92. (א) מנהל עזבון רשאי, על ידי הודעה בכתב לבית המשפט, להתפטר מתפקידו; ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור. פקיעת המשרה
- (ב) בית המשפט רשאי, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לפטר מנהל עזבון אם לא מילא תפקידו כראוי או אם ראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.
- (ג) משרתו של מנהל עזבון פוקעת אם אישר בית המשפט שסיים תפקידו ומן היום שנקבע לכך באישור.
93. מינה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, שני מנהלי עזבון או יותר, יחולו ההוראות הבאות, זולת אם הורה בית המשפט אחרת: מנהלים אחדים (תיקון מס' 9)
- (1) מנהלי העזבון חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט;
- (2) פעולה של אחד או של אחדים ממנהלי העזבון טעונה הסכמת

- האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע;
- (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד ממנהלי העזבון לפעול על דעת עצמו;
- (4) כל מנהל עזבון אחראי לפעולת חבריו זולת אם התנגד לה או לא ידע עליה;
- (5) נתפנה מקומו של אחד ממנהלי העזבון או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית המשפט, והם חייבים ומוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא הורה בית המשפט אחרת.
94. פעולה של מנהל עזבון הטעונה הסכמה או אישור לפי סעיף 93(2) תהא בת-תוקף גם באין הסכמה או אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה הסכמה או אישור.
- הגנת צד שלישי
95. נתן המוריש בצוואתו הוראות בענין מן הענינים הנתונים לפי סימן זה לשיקול דעתו של בית המשפט, יפעל בית המשפט בהתאם להוראות אלה, זולת אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לסטות מהן.
- הוראות המוריש
96. נתמנה האפוטרופוס הכללי כמנהל עזבון, לא יחולו הוראות הסעיפים 80, 84 עד 91.
- האפוטרופוס הכללי כמנהל עזבון
- סימן ג': ניהול העזבון על ידי מנהל עזבון
97. מנהל העזבון מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; את הפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לעשות בלי שבית המשפט אישרן תחילה:
- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה;
- (3) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;
- (4) מתן ערובה;
- (5) כל פעולה אחרת שקבע אותה בית המשפט, בצו המינוי או לאחר מכן, כטעונת אישור כאמור.
98. מנהל העזבון רשאי לדרוש שנכסי העזבון יימסרו לו ושחובות שהגיעו למוריש יסולקו לו, וידו בזה כיד המוריש.
- כינוס נכסי העזבון
99. (א) מנהל העזבון חייב להזמין את נושי המוריש להודיע לו בכתב על תביעותיהם; ההזמנה תפורסם ברבים ולמתן ההודעה תיקבע תקופה של שלושה חדשים לפחות מיום הפרסום.
- הזמנת נושים
- (ב) בית המשפט רשאי לפטור את מנהל העזבון מן החובה להזמין את

- הנושים, אם ראה שבנסיבות הענין אין הצדקה להזמין.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובת מנהל העזבון לסלק חובות העזבון שעליהם נודע לו בדרך כל שהיא.
100. (א) לסילוקם של חובות העזבון ישתמש מנהל העזבון בראש ובראשונה בכספים הנמצאים בעזבון.
- במה מסלקים חובות העזבון
- (ב) במידה שסילוק החובות מצריך מימוש של נכסי עזבון, יציע אותם מנהל העזבון תחילה ליורשים ויתן להם שהות סבירה לרכשם במחיר שאינו נופל ממחיר השוק.
- (ג) ציווה המוריש נכס מסויים לפלוני, לא ימומש אותו נכס כל עוד אפשר לסלק חובות העזבון מתוך נכסי עזבון אחרים.
- (ד) בית המשפט רשאי לתת למנהל העזבון הוראות שונות מהוראות סעיף זה, ורשאי הוא להורות לו שמכירתם של נכסי עזבון תהיה בדרך שנכסים כאלה נמכרים בהוצאה לפועל או בדרך אחרת שיקבע.
101. חוב מחובות המוריש שהיה מובטח ערב מותו, אין הוראות חוק זה פוגעות בגבייתו מתוך הבטוחה.
- חובות מובטחים
102. חוב מחובות המוריש שלא הגיע זמן פרעונו וחוב על תנאי רשאי בית המשפט, אם ראה סיבה לכך, להורות שיובטח או שיסולק כפי שיקבע, אף לפני זמן הפרעון או בטרם התקיים התנאי.
- חובות בעתיד וחובות על תנאי
103. הוצאות ניהול העזבון, לרבות שכרו של מנהל העזבון, יחולו על העזבון אם לא הורה בית המשפט שיחולו, כולן או מקצתן, על צד אחר.
- הוצאות ניהול העזבון
104. (א) הסכומים הבאים (בחוק זה - חובות העזבון) יסולקו לפי סדר עדיפות זה:
- (1) ההוצאות הכרוכות בהלווית המוריש, בקבורתו ובהצבת מצבה על קברו, לפי הנהוג באותן נסיבות;
- (2) ההוצאות של צו ירושה, של צו קיום ושל ניהול העזבון במידה שהן חלות על העזבון;
- (3) החובות שהמוריש היה חייב ערב מותו ולא נתבטלו במותו (בחוק זה - חובות המוריש) לרבות המגיע לאשתו על פי כתובה במידה שסכום הכתובה אינו עולה על סכום סביר;
- (4) המגיע לבן-זוגו של המוריש על פי עילה הנובעת מקשר האישות, פרט לכתובה כאמור בפסקה (3), והמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק.
- (תיקון מס' 2)
חוזל"ג-1973
- (ב) חובות העזבון בעלי עדיפות שווה יסולקו לפי יחס הסכומים שלהם.
- (ג) עדיפותם של מסים ותשלומי חובה אחרים תהיה בהתאם להוראות החוקים הדנים בהם.

(ד) חובות העזבון עדיפים על מזונות מן העזבון.

105. (א) היה מקום להניח שיהיה בעזבון כדי סילוק כל חובות העזבון, רשאי מנהל העזבון לסלק חובות גם לפני גמר בירורם של שאר החובות.

בירורם וסילוקם של חובות

(ב) קיים חשש שלא יהיה בעזבון כדי סילוק כל חובות העזבון, לא יסלק מנהל העזבון אלא חובות שבית המשפט התיר סילוקם, במלואם, בחלקם או בשיעורים, הכל כפי שהורה בית המשפט.

(ג) לענין סעיף זה "חובות העזבון" - גם מזונות מן העזבון במשמע.

106. התברר שאין בעזבון כדי סילוקם של כל חובות העזבון, חייב מנהל העזבון להגיש בקשה למתן צו ניהול העזבון בפשיטת רגל לפי דיני פשיטת רגל, אם לא ציווה בית המשפט על דרך אחרת של חיסול העזבון.

פשיטת רגל של העזבון

סימן ד': חלוקת העזבון על ידי מנהל עזבון

107. (א) אחרי סילוקם של חובות העזבון ושל המזונות מן העזבון תחולק יתרת העזבון בין היורשים.

מועד החלוקה

(ב) אין לחלק את יתרת העזבון כל עוד לא עברה התקופה שנקבעה בהזמנת הנושים; ואין לחלקה כל עוד לא נקבעו הזכויות התלויות, לפי סעיף 3(ב), בלידתו של אדם.

(ג) בית המשפט רשאי, אם ראה שהעזבון מאפשר זאת, להתיר חלוקת מקצת העזבון עוד לפני סילוק חובות העזבון והמזונות מן העזבון ולפני תום המועדים לפי סעיף קטן (ב).

(ד) הורה המוריש בצוואתו בדבר מועד מאוחר יותר לחלוקת העזבון, ינהגו לפי הוראות הצוואה, אם לא הורה בית המשפט לשנות את מועד החלוקה.

108. (א) מי שערב מות המוריש היה גר עמו בדירתו, בין שהמוריש היה בעל הדירה ובין ששכר אותה, רשאי להוסיף ולגור בה שלושה חדשים, ואם היה יורש - ששה חדשים לאחר מות המוריש, ורשאי הוא להשתמש, אותה תקופה, במטלטלי משק הבית המשותף במידה שהשתמש בהם ערב מות המוריש.

מגורים וכלכלה לזמן מעבר

(ב) מי שערב מות המוריש היה גר עמו ואותו זמן היתה כלכלתו על המוריש, רשאי לקבל כלכלתו מן העזבון חודש ימים לאחר מות המוריש.

(ג) אין בזכויות לפי סעיף זה כדי לחייב אדם כלפי העזבון או לגרוע מחלקו של יורש בעזבון; ואין בהם כדי להוסיף על הוראות החוקים להגנת הדייר או לגרוע מהן, או לגרוע מהוראות סעיף 115.

109. (א) נכסי העזבון יחולקו בין היורשים לפי שוויים בזמן החלוקה.

נושא החלוקה

(ב) שבח הנכסים, פירותיהם וכל מה שבא במקום הנכסים ממות המוריש עד לחלוקת העזבון - של העזבון הם, והוא הדין לגבי פחת הנכסים ולגבי תשלומים המוטלים עליהם.

(ג) לא היה בעזבונו, אחרי סילוקם של חובות העזבונו ושל המזונות מן העזבונו, כדי כל המנות, יופחתו המנות לפי יחס שווין במות המצווה, זולת אם היתה בצוואתו הוראה אחרת לענין זה.

110. (א) נכסי העזבונו יחולקו בין היורשים על פי הסכם ביניהם או על פי צו בית המשפט.

חלוקה על פי הסכם

(ב) מנהל העזבונו יציע ליורשים תכנית לחלוקת הנכסים וינסה להביאם לידי הסכמה.

(ג) נעדר אחד היורשים ולא היה מיוצג כדין, יבוא אישורו של בית המשפט במקום הסכמתו.

(ד) מתחלקים נכסי העזבונו על פי הסכם בין היורשים, לא יחולו הוראות הסעיפים 112 עד 117.

111. (א) באין הסכם בין היורשים יחולקו נכסי העזבונו ביניהם על פי צו בית המשפט.

חלוקה על פי צו בית המשפט

(ב) מנהל העזבונו יביא לפני בית המשפט תכנית לחלוקת הנכסים.

(ג) הורה המוריש בצוואתו כיצד יחולקו נכסי העזבונו בין היורשים, ינהג בית המשפט לפי הוראות הצוואה, זולת אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לסטות מהן; באין הוראות כאלה בצוואת המוריש, ינהג בית המשפט לפי הכללים שבסעיפים 112 עד 117.

112. נכסי העזבונו יחולקו בין היורשים ככל האפשר בעין, בשים לב לתועלת שנכס פלוני עשוי להביא ליורש פלוני ולערך הרגשי שיש לנכס פלוני לגבי יורש פלוני.

חלוקת נכס כנגד נכס

113. (א) נכס שאינו ניתן לחלוקה ונכס שעל ידי חלוקה היה מאבד שיעור ניכר מערכו, לרבות יחידה בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, ולמעט משק חקלאי שסעיף 114 חל עליו - יימסר ליורש המרבה במחירו, ובלבד שלא יפחת ממחיר השוק; הסכום שהציע אותו יורש ייקף על חשבון המגיע לו מן העזבונו, ואם עלה על המגיע כאמור, ישלם היורש את הסכום העודף.

נכסים שאינם ניתנים לחלוקה

(ב) לא הסכים אף יורש אחד לרכוש את הנכס כאמור בסעיף קטן (א) יימכר הנכס ודמי המכר יחולקו.

(ג) בית המשפט רשאי להורות שהמכירה תהיה בדרך שנכסים כאלה נמכרים בהוצאה לפועל או בדרך אחרת שיקבע, ורשאי הוא לקבוע את תנאי התשלום לפי סעיף קטן (א) ותנאי תשלום דמי המכר לפי סעיף קטן (ב).

114. (א) משק חקלאי שהוא יחידה שחלוקתה היתה פוגעת בכושר קיומה כמשק חקלאי העשוי לפרנס משפחה חקלאית - יימסר ליורש המוכן ומסוגל לקיימו, והוא יפצה את היורשים האחרים במידה ששווי המשק עולה על המגיע לו מן העזבונו.

משק חקלאי

(ב) באין הסכמה בין היורשים בשאלה מי מהם מוכן ומסוגל לקיים את המשק החקלאי, מה הם הנכסים המהווים את המשק החקלאי, מהו שווי המשק לצורך החישוב בין היורשים ובדבר צורת הפיצוי ליורשים האחרים, זמני סילוקו

והבטחתו - יחליט בית המשפט לפי הנסיבות.

(ג) היו שני יורשים או יותר, ובהם בן-זוגו של המוריש, מוכנים ומסוגלים לקיים את המשק החקלאי - בן-זוגו של המוריש עדיף על יורשים אחרים.

(ד) היה יורש עובד במשק החקלאי בחיי המוריש או שהשקיע בו מהונו ולא קיבל תמורה כפי שאדם אחר היה מקבלה, יובא זאת בחשבון בקביעת הפיצוי האמור.

115. (א) דירה שהמוריש היה ערב מותו בעלה וגר בה, רשאים בן-זוגו, ילדיו והוריו שהיו גרים בה אותה שעה עם המוריש, להוסיף ולגור בה כשוכרי היורשים שבחלקם נפלה הדירה; דמי השכירות, תקופתה ותנאיה ייקבעו בהסכם בין הנשארים בדירה לבין אותם היורשים, ובאין הסכם ביניהם - על-ידי בית המשפט.

דירת המגורים

(ב) בית המשפט רשאי לקבוע, לפי בקשת היורשים האמורים:

(1) שיוסיפו לגור בדירה רק אלה שאין להם דירה אחרת למגורים;

(2) שהנשארים בדירה יוסיפו לגור רק בחלק מן הדירה, ובלבד שחלק זה יכלול את המטבח וחדרי-השירות, אם ישנם.

(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם על דירה ששכר המוריש לתקופה העולה על עשרים וחמש שנים וגר בה ערב מותו והשכירות לא נתבטלה במותו; והוא, על אף האמור לענין זה בחוזה השכירות.

(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976

(ד) דירה שהמוריש שכר לתקופה קצרה יותר וגר בה ערב מותו, זכות השכירות בה על פי חוזה שאינה מתבטלת במות המוריש ואינה זכות לפי חוקי הגנת הדייר, תימסר לבן-זוגו, לילדיו ולהוריו שהיו גרים באותה דירה עם המוריש ערב מותו.

(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976

116. נכסים שלא ניתן לנהוג בהם לפי הסעיפים 112 עד 115 יחולקו בין היורשים על פי גורל.

חלוקה על-פי הגרלה

117. (א) מקום שהוראות סימן זה נותנות זכות לאחד היורשים, גם יורשים אחדים במשמע אם הסכימו להשתמש באותה זכות במשותף.

תיאום הזכויות של יורשים אחדים

(ב) רצו יורשים אחדים להשתמש באותה זכות כל אחד בפני עצמו, יכריע ביניהם בית המשפט.

(ג) אין למסור נכס אחד ליורשים אחדים בלי הסכמתם.

118. (א) מנהל העזבון יגיש לבית המשפט, תוך שלושים יום לאחר חלוקת העזבון, פרטה של חלוקת העזבון ויאמת בתצהיר את שלמות הפרטה.

פרטת חלוקה

(ב) הפרטה תציין את הנכסים שכל אחד מן היורשים קיבל מן העזבון ותכלול שומת שווים של נכסים אלה בזמן החלוקה, אם לא ויתרו היורשים על השומה.

119. חולק העזבון ולאחר מכן נתגלו נכסי עזבון נוספים, יחולקו אף הם לפי הוראות סימן זה, אך אין לחזור ולחלק את אשר חולק אלא בהסכמת הנוגעים

חלוקה נוספת

בדבר או במידה שנראה לבית המשפט שהחלוקה הקודמת היתה נעשית אחרת אילו הנכסים הנוספים היו ידועים אותו זמן.

120. (א) חולק העזבון, אם על פי הסכם בין היורשים ואם על פי צו בית המשפט, ולאחר מכן נודעו עובדות המראות ששומת נכס מנכסי העזבון היתה מוטעית ביותר מששית, או שתוקן או בוטל צו הירושה או צו הקיום שעל יסודם נעשתה החלוקה, חייבים אלה שקיבלו יותר מחלקם להחזיר את היתרה לאלה שקיבלו פחות מחלקם, ובלבד שמי שקיבל מנכסי העזבון בתום לב אינו חייב להחזיר אלא מה שנשאר בידו.

תיקון חלוקה

(ב) באין הסכמה בין הצדדים יקבע בית המשפט, לפי הנסיבות, אם ההחזרה תהיה בעין או בכסף.

סימן ה': ניהול העזבון וחלוקתו על ידי היורשים

121. (א) נתמנה מנהל עזבון, אין היורשים רשאים לעשות בעזבון, אלא ברשות מנהל העזבון או בית המשפט.

הוראה כללית

(ב) לא נתמנה מנהל עזבון, ינוהל ויחולק העזבון על ידי היורשים לפי הוראות סימן זה.

122. (א) בניהול העזבון חייבים היורשים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות יפעלו כפי שיחליט בית המשפט.

יורשים אחדים

(ב) פעולה של אחד או אחדים מן היורשים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע. בתובענה של אחד היורשים או נגד אחד היורשים יכול שהאישור יינתן על ידי בית המשפט הדין בתובענה.

(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976

(ג) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מן היורשים לפעול על דעת עצמו.

123. (א) היורשים רשאים להזמין את נושי המוריש להודיע להם בכתב על תביעותיהם; ההזמנה תפורסם ברבים ולמתן ההודעה תיקבע תקופה של שלושה חדשים לפחות מיום הפרסום.

הזמנת נושים

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובת היורשים לסלק חובות העזבון שעליהם נודע להם בדרך כל שהיא.

124. על סילוק חובות העזבון על ידי היורשים יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות הסעיפים 100 עד 106.

סילוק חובות

125. על חלוקת העזבון בין היורשים יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות הסעיפים 107 עד 120; הגשת פרטת חלוקה כאמור בסעיף 118 תהא רשות בידי היורשים, כולם או מקצתם.

חלוקת העזבון

סימן ה'1: הליך חלופי לסילוק חובות מכספי העיזבון בלא מינוי מנהל עיזבון ושלא בידי היורשים

(תיקון מס' 17)
תשנ"ח-2018

125א. בסימן זה –

הגדרות – סימן ה'1

"הליך חלופי לסילוק חוב חלוט מכספי העיזבון" – הליך לגביית חוב חלוט מכספי העיזבון לפי הוראות סימן זה;

(תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018

"חוב חלוט" – חיוב שהגיע מועד פירעונו וטרם שולם, והמועד להגשת ערעור לגביו חלף ולא הוגש ערעור או שהוגש ערעור ונדחה בהחלטה סופית שאינה ניתנת עוד לערעור או שניתן לגביו פסק דין חלוט; בהגדרה זו, "ערעור" – לרבות ערר או השגה, לפי העניין;

"הממונה על הגבייה" – כהגדרתו בפקודת המסים (גבייה), ולעניין המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות – מנהל המרכז או עובד המרכז שהמנהל הסמיכו לעניין סימן זה;

"הסכום המרבי" – 20,000 שקלים חדשים או סכום אחר שנקבע לפי הוראות סעיף 125א;

"פקודת פשיטת הרגל" – פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980;

"רשות" – גוף שהוא נושה של מוריש, המנוי בתוספת, לרבות המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות;

"תאגיד בנקאי" – תאגיד בנקאי כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שהגיש הודעה בדבר הימצאו של נכס בידיו כאמור בסעיף 7א(1) או (2) לפקודת המסים (גבייה), לגבי נכס של מוריש.

125ב. על אף האמור בסעיף 104 כפי שהוחל בסעיף 124, קיבל תאגיד בנקאי פנייה מרשות לגביית חוב כאמור בסעיף 125ג, יעביר לרשות בהתאם לפנייה סכום מכספי העיזבון המוחזקים בידיו שלא יעלה על הסכום המרבי, והכול בהתאם להוראות סימן זה.

העברת כספי עיזבון לרשות בהתאם לפנייה לגביית חוב (תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018

125ג. (א) הממונה על הגבייה ברשות רשאי לפנות לתאגיד בנקאי שהגיש לאותה רשות הודעה בדבר הימצאו של נכס בידיו כאמור בסעיף 7א(1) או (2) לפקודת המסים (גבייה), לשם גביית חוב חלוט של המוריש מכספי העיזבון (בסימן זה – פנייה לגביית חוב), אם מתקיימים כל אלה:

פנייה לגביית חוב (תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018

(1) הממונה על הגבייה בדק ומצא כי מתקיימים כל אלה:

(א) חלפה שנה לפחות מיום פטירת המוריש;

(ב) סך כל החובות החלוטים של המוריש לאותה רשות אינו עולה על הסכום המרבי; לעניין זה יובאו בחשבון כל הסכומים המסולקים לפי סימן זה בידי אותה רשות גם אם סולקו במועדים שונים;

(ג) אין בקשה תלויה ועומדת לצו ירושה או צו קיום צוואה לגבי העיזבון;

- (ד) לא ניתן לגבי העיזבון צו ירושה או צו קיום צוואה, לפי העניין, ואם ניתן צו כאמור – חלפו שישה חודשים מיום מתן הצו והיורשים לא פעלו להזמין את נושי המוריש לפי סעיף 123;
- (ה) הרשם לענייני ירושה לא מינה מנהל עיזבון, ולא הוגשה לרשם בקשה למינוי מנהל עיזבון;
- (ו) לא ניתן לגבי המוריש צו כינוס כאמור בסעיף 6 לפקודת פשיטת הרגל או צו ניהול עיזבון בפשיטת רגל כאמור בסעיף 202 לפקודה האמורה;
- (2) לא נמסרה לממונה על הגבייה הודעה על כך שהתמנה מנהל עיזבון בידי בית משפט, על כך שתלויה ועומדת נגד העיזבון, בבית משפט, בקשה למינוי מנהל עיזבון או בקשה לניהול עיזבון בפשיטת רגל לפי פקודת פשיטת הרגל, או על כך שתלויה ועומדת נגד המוריש בבית משפט בקשת פשיטת רגל לפי אותה פקודה;
- (3) חלף המועד להגשת התנגדות כאמור בסעיף 125 ולא הוגשה התנגדות;
- (4) הממונה על הגבייה בדק את התקיימות התנאים שבפסקה (1)(ג) עד (ו) פעם נוספת, שבעה ימים לפני הפנייה לתאגיד הבנקאי, לכל המוקדם;
- (5) היועץ המשפטי של הרשות אישר כי קיבל מהממונה על הגבייה ברשות מסמכים המעידים על התקיימות התנאים שבפסקאות (1) עד (4).
- (ב) לשם בדיקת התקיימות התנאים שסעיף קטן (א)(1)(ג) עד (ה), יעיין הממונה על הגבייה במרשם הארצי כמשמעותו בסעיף 73ד.
- (ג) שר המשפטים רשאי לקבוע הוראות לעניין הדרך שבה תתבצע הפנייה לגביית חוב, בידי רשות, לפי הוראות סימן זה.
- 125ד. (א) רשות המבקשת לפנות לתאגיד בנקאי לשם גביית חוב לפי הוראות סעיף 125ג, תנקוט את כל הפעולות שלהלן, לאחר שבדקה את התקיימות התנאים לפנייה לגביית חוב שבסעיף 125ג(א)(1)(א) עד (ו):
- (1) תפרסם על חשבונה הודעה על כך בדרך שקבע שר המשפטים בתקנות;
- (2) תשלח הודעה לפי פסקה (1) בדואר רשום לנושים הידועים לה;
- (3) תשלח הודעה לפי פסקה (1) בדואר רשום לבן זוגו ולילדיו של המוריש, ואם ניתן צו ירושה או צו קיום צוואה – ליורשים.
- (ב) בהודעה לפי סעיף קטן (א) תפרט הרשות את כל אלה:
- (1) פרטי זהותו של המוריש כפי שקבע שר המשפטים בתקנות;

פרסום ומשלוח הודעה על כוונה לבצע פנייה לגביית חוב (תיקון מס' 17) תשע"ח-2018

(2) הודעה על הכוונה לממש חוב לפי סימן זה לגבי כספי העיזבון המעוקלים בחשבון שמתנהל על שם המוריש אצל התאגיד הבנקאי, והכול כפי שקבע שר המשפטים בתקנות;

(3) זכותו של יורש או נושה של החייב להגיש לממונה על הגבייה ברשות התנגדות לבקשה לפי סעיף 125 והמועד להגשת ההתנגדות;

(4) פרטי הרשות כפי שקבע שר המשפטים בתקנות.

125ה. (א) יורש או נושה רשאי להגיש לממונה על הגבייה ברשות שפרסמה או שלחה הודעה לפי סעיף 125ד התנגדות לגביית חוב חלוט מכספי העיזבון לפי הוראות סימן זה, בדרך שקבע שר המשפטים בתקנות, בתוך 45 ימים מיום הפרסום או מסירת ההודעה כאמור בסעיף 125ד, לפי העניין (בסעיף זה – התנגדות).

התנגדות לגביית חוב
חלוט מכספי העיזבון
(תיקון מס' 17)
תשע"ח-2018

(ב) יורש לא יגיש התנגדות אלא אם כן הגיש לבית משפט או לרשם לענייני ירושה בקשה לפי חוק זה לצו ירושה, לצו קיום צוואה או לצו למינוי מנהל עיזבון.

(ג) נושה לא יגיש התנגדות אלא אם כן הגיש ללשכת ההוצאה לפועל בקשה לביצוע פסק דין נגד החייב או שהגיש לבית משפט או לרשם לענייני ירושה בקשה לצו למינוי מנהל עיזבון לעיזבון החייב לפי חוק זה.

(ד) הוגשה התנגדות, יפסיק הממונה על הגבייה את ההליך החלופי לסילוק חוב חלוט מכספי העיזבון.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ב), הוגשה התנגדות על ידי יורש כאמור באותו סעיף קטן וחלפו שישה חודשים מיום שניתן צו הירושה או צו קיום הצוואה והיורש לא פעל לפי סעיף 123 להזמין את נושי המוריש, רשאית הרשות לפנות לתאגיד הבנקאי בבקשה לגביית חוב אם מתקיימים שאר התנאים שבסעיף 125ג(א).

(ו) הוראות סעיף זה לא יחולו על רשות שסך כל החובות החלוטים של המוריש כלפיה אינו עולה על הסכום המרבי כאמור בסעיף 125ג(א)(1)(ב).

125ו. פרסמה רשות הודעה לפי הוראות סעיף 125ד, ומצא הממונה על הגבייה בהתאם למידע שנמסר לו כי חדל להתקיים תנאי מהתנאים לפנייה לגביית חוב כאמור בסעיף 125ג(א)(1)(ב) עד (ו) או (2), יחולו הוראות אלה:

הפסקת הליך חלופי
לסילוק חוב חלוט
מכספי עיזבון
(תיקון מס' 17)
תשע"ח-2018

(1) אם הממונה על הגבייה טרם פנה לתאגיד הבנקאי לשם גביית החוב – יפסיק הממונה את ההליך החלופי לסילוק חוב חלוט מכספי העיזבון;

(2) אם הממונה על הגבייה פנה לתאגיד הבנקאי לשם גביית החוב – יודיע הממונה לתאגיד הבנקאי על ביטול הפנייה;

(3) קיבל תאגיד בנקאי הודעה על ביטול הפנייה כאמור בפסקה (2), לא יעביר לרשות כספים בהתאם לפנייה.

125ז. קיבל תאגיד בנקאי שתי פניות לגביית חוב או יותר, לגבי אותו מוריש, יחולו הוראות אלה:

פניות נוספות לגביית חוב
(תיקון מס' 17)
תשע"ח-2018

- (1) סך כל החובות שיסולק לפי הוראות סימן זה לא יעלה על 60,000 שקלים חדשים;
- (2) עלה סך כל החובות שהתאגיד קיבל פניות לגבייתם לפי הוראות סימן זה על 60,000 שקלים חדשים או על יתרת הסכום בחשבון הבנק, לפי הנמוך, יסולקו החובות לפי הוראות סעיף 125ב על פי יחס סכומיהם;
- (3) קיבל תאגיד בנקאי, לאחר שהעביר כספים בהתאם לפנייה לגביית חוב אחת או יותר (בפסקה זו – פניות קודמות), פנייה נוספת לגביית חוב (בפסקה זו – פנייה חדשה), וחלות, בעקבות הפנייה החדשה, הוראות פסקה (2), יעביר התאגיד הבנקאי לרשות, בהתאם לפנייה החדשה, סכום שלא יעלה על ההפרש שבין 60,000 שקלים חדשים או יתרת הסכום בחשבון הבנק, לפי הנמוך, ובין סך הסכומים שהעביר התאגיד הבנקאי בהתאם לפניות הקודמות.
- 125ח. סולק לרשות חוב חלוט לפי הוראות סימן זה, ומצא בית המשפט, לבקשת נושה, יורש או מנהל העיזבון, כי על הרשות להשיב את הכספים שקיבלה בהתאם לפנייה לגביית חוב, כולם או חלקם, לרבות בשל סדר העדיפויות בסילוק חובות העיזבון כאמור בסעיף 104, תשיב הרשות את הכספים שקיבלה, כולם או חלקם, למי שיורה בית המשפט וכפי שיורה, בצירוף הפרשי ריבית והצמדה, כמשמעותם בסעיף 4(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום קבלת הכספים כאמור עד יום ההשבה.
- 125ט. התאגיד הבנקאי לא יישא באחריות אזרחית אם פעל בהתאם להוראות סימן זה.
- 125י. ההוראות לפי סעיף 7ב לפקודת המסים (גבייה) לעניין צו עיקול או צו מסירה, ובכלל זה ההוראות לעניין מתן צו כאמור והחובה למסור מעוקל בהתאם לצו, יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין פנייה לגביית חוב בידי הממונה על הגבייה והעברת כספי עיזבון לרשות בידי התאגיד הבנקאי לפי פנייה כאמור, בהתאם להוראות סימן זה.
- 125יא. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות, בצו, את הסכום המרבי.
- 125יב. אין בהוראות סימן זה כדי לגרוע מהוראות פקודת פשיטת הרגל.
- סימן ו': אחריות היורשים לחובות העזבון
126. עד לחלוקת העזבון אין היורשים אחראים לחובות העזבון אלא בנכסי העזבון.
127. (א) חולק העזבון אחרי שהוזמנו הנושים לפי סעיף 99 או לפי סעיף 123 ואחרי שסולקו החובות שהיו ידועים בזמן החלוקה, אין יורש אחראי לחובות שלא סולקו אלא אם הוכח שידע עליהם בזמן החלוקה ועד כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון.
- השבה
(תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018
- פסור מאחריות
(תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018
- תחולת הוראות
מפקודת המסים (גבייה)
(תיקון מס' 17)
תשע"ח-2018
- שינוי הסכום המרבי
(תיקון מס' 17)
חזונו"ח-2018
- שמירת דינים
(תיקון מס' 17)
תשע"ח-2018
- אחריות בנכסי העזבון
- אחריות כדי מה
שקיבל

- (ב) פרטת החלוקה לפי סעיף 118 או לפי סעיף 125 תהיה ראייה לכאורה למה שכל יורש קיבל מן העזבון, ואם היתה כלולה בה שומה - גם לשוויון.
128. (א) חולק העזבון בלי שהוזמנו הנושים ובלי שסולקו החובות שהיו ידועים בזמן החלוקה, אחראי כל יורש לחובות שלא סולקו כדי שוויון של כל העזבון בזמן החלוקה; אולם אם הוכיח שלא ידע על חוב פלוני בזמן החלוקה, יהיה אחראי לו רק כדי שוויון של מה שקיבל מן העזבון.
- אחריות כדי כל העזבון
- (ב) הוכחת שוויון של העזבון או של מה שיורש קיבל מן העזבון - על היורש.
129. על אף האמור בסעיפים 127 ו-128 –
130. (א) יורש שהעביר או ששעבד את חלקו בעזבון שטרם חולק, כאמור בסעיף 7, אין הדבר פוגע באחריותו לחובות העזבון.
- דין העברה ושעבוד של חלק בעזבון
- (ב) מקבל ההעברה אחראי, כערב לאותו יורש, לחובות העזבון שלא סולקו לפני חלוקתו כדי שוויון של מה שקיבל מן העזבון, ומקבל השעבוד - כדי מה שקיבל תוך מימוש השעבוד.
131. (א) הזוכה במנה אינו אחראי, על אף האמור בסעיפים 127 עד 130, לחובות העזבון שלא סולקו לפני חלוקתו, אלא כדי שוויון של מה שקיבל מן העזבון, ונושה אינו רשאי לגבות ממנו כל עוד הוא יכול לגבות מיורש שאינו זוכה במנה.
- אחריות של הזוכה במנה
- (ב) הזוכה במנה אינו אחראי למנותיהם של זוכים אחרים.
132. (א) נושה שיורש אחראי לחובו לפי הוראות סימן זה, רשאי לתבוע ממנו את מלוא תביעתו במידה שאינה עולה על היקף אחריותו של היורש, ובלבד שהודיע על תביעתו תוך התקופה שנקבעה בהזמנה לפי סעיף 99 או סעיף 123, אם היתה הזמנה כזאת.
- אחריות לחוב כולו או לחלק ממנו
- (ב) נושה שלא הודיע על תביעתו תוך התקופה שנקבעה בהזמנה לפי סעיף 99 או סעיף 123, ואין לו הצדקה לאי-הודעתו, אינו רשאי לתבוע מיורש אלא חלק יחסי מתביעתו כיחס חלקו של אותו יורש בעזבון כולו, ותוך שנתיים מתום אותה תקופה.
133. מי שאחראי לחובות העזבון לפי הוראות סימן זה, רשאי בית-המשפט לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם נהג לגבי חובות העזבון בתום לב ומה שקיבל מהעזבון הוא מועט או שיש סיבה מיוחדת אחרת המצדיקה פטור זה.
- פטור מאחריות
134. (א) היורשים בינם לבין עצמם נושאים בחובות העזבון לפי יחס חלקיהם בעזבון, זולת אם הורה המוריש בצוואתו על חלוקה אחרת של נטל החובות, ובלבד שלא ישא יורש בחובות העזבון בסכום העולה על אחריותו לנושים.
- חלוקת נטל החובות בין היורשים לבין עצמם

(ב) יורש שסילק לנושה יותר מכפי שמוטל עליו בינו לבין היורשים האחרים, רשאי לדרוש מן האחרים החזרת היתרה במידה שסילקו פחות מכפי שמוטל עליהם.

פרק שביעי: משפט בין-לאומי פרטי

135. בפרק זה "מושב" של אדם – המקום בו נמצא מרכז חייו; קטין, פסול-דין ואדם שמונה לו אפוטרופוס, חזקה עליו שמושבו הוא במקום מושבו של נציגו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962, כל עוד לא הוכח שמרכז חייו נמצא במקום אחר.
136. בית משפט בישראל מוסמך לדון בירושתו של כל אדם שמושבו ביום מותו היה בישראל או שהניח נכסים בישראל.
137. על הירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו, חוץ מן האמור בסעיפים 138 עד 140.
138. נכסים העוברים בירושה לפי דין מקום המצאם בלבד, יחול על ירושתם אותו דין.
139. על הכשרות לצוות יחול דין מושבו של המצווה בשעת עשיית הצוואה.
140. (א) צוואה כשרה מבחינת צורתה אם היא כשרה לפי הדין הישראלי, לפי דין מקום עשייתה, לפי דין מקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל או לפי דין אזרחותו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ובמידה שהצוואה נוגעת למקרקעין - גם לפי דין מקום הימצאם.
- (ב) לענין החלתו של דין זר לפי סעיף זה יראו את הכשרות הדרושה למצווה או לעדי הצוואה כענין שבצורה.
141. לענין קביעת הסמכות והדין לפי הסעיפים 136 עד 140 תהיה לכל מונח המשמעות שיש לו בדין הישראלי.
142. על אף האמור בחוק זה, כשחל הדין של מדינה פלונית ואותו דין מפנה אל דין-חוץ, אין נזקקים להפניה, אלא יחול הדין הפנימי של אותה מדינה; אולם כשהדין של אותה מדינה מפנה אל הדין הישראלי, נזקקים להפניה ויחול הדין הפנימי הישראלי.
143. על אף האמור בחוק זה, כשחל דין-חוץ, אין נזקקים לו במידה שהוא מפלה מטעמי גזע, דת, מין או לאום או סותר תקנת הציבור בישראל.
144. על אף האמור בחוק זה, דין-חוץ המקנה זכויות ירושה על פי דין למי שאיננו קרוב למוריש קרבת דם או קרבה של נישואין, חיתון או אימוץ, אין נזקקים לו אלא במידה שאותו דין-חוץ מכיר בזכויות ירושה כאמור המוקנות בדין הישראלי.

הגדרה
(תיקון מס' 14)
2016

סמכות בתי-המשפט
הישראליים

ברירת-הדין

דין נכסים מסויימים

כשרות לצוות

צורת הצוואה
(תיקון מס' 4)

מיון מונחים

דין-חוץ המפנה אל דין
אחר

דין-חוץ שאין נזקקים
לו
(תיקון מס' 10)

סייג לתחלת הדין

דין יורש יחיד

פרק שמיני: הוראות שונות

145. לא היה למוריש אלא יורש אחד, יהיו הוראות חוק זה בענין חלק בעזבון

- חלות על העזבון כולו, והוראות חוק זה בענין חלוקת העזבון - על מיזוגם של נכסי העזבון עם נכסי היורש היחיד.
146. אדם שבמותו היה נשוי ליותר מאשה אחת, מה שמגיע לבן-זוג בירושה על פי דין יחולק בין אלמנותיו בשווה. ירוושה במקרים
147. סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם בכלל העזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון. דין תשלומים על פי ביטוח וכו'
148. חוק זה אינו בא לפגוע ביחסי ממון בין איש לאשתו או בזכויות הנובעות מקשר האישות; אולם על זכויות ירושה ועל זכויות למזונות מן העזבון לא יחול אלא חוק זה. שמירת דיני משפחה
149. לענין ירושה בטלים הדינים המיוחדים הנוגעים למקרקעין מסוג "מירי". ביטול "מירי"
150. בעניני ירושה לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922. עצמאות החוק
151. בית המשפט המוסמך לפי חוק זה הוא בית המשפט לעניני משפחה. בית המשפט המוסמך
- 151א. הרואה עצמו נפגע מהחלטת רשם לעניני ירושה רשאי לערער עליה לפני בית המשפט המוסמך לפי סעיף 151, שידון בערעור בשופט אחד. (תיקון מס' 9)
ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה
152. (בוטל). (תיקון מס' 7)
(תיקון מס' 8)
153. בכל ענין המסור לפי חוק זה לבית המשפט רשאי לפנות אליו כל מי שמעונין בדבר; כן רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, אם הוא סבור שיש בדבר ענין לציבור, לפתוח בכל הליך משפטי לפי חוק זה, לרבות ערעור, ולהתייצב ולטעון בכל הליך כזה. תשנ"ה-1995
הצדדים לדין
154. יורש או זכאי למזונות מן העזבון שלדעת בית המשפט נבצר ממנו לשמור בעצמו או על ידי נציגו על זכויותיו בעזבון, רשאי בית-המשפט, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, למנות לו אפוטרופוס לשמירת זכויותיו בעזבון. אפוטרופוסות לעניני ירושה
155. (א) על אף האמור בסעיפים 66(א) ו-151 מוסמך בית הדין הדתי שהיה לו שיפוט בעניני המעמד האישי של המוריש, לתת צו ירושה וצו קיום צוואה ולקבוע זכויות למזונות מן העזבון, אם כל הצדדים הנוגעים בדבר לפי חוק זה הביעו בכתב הסכמתם לכך. שיפוט בתי-דין דתיים
(תיקון מס' 9)
החוק
- (א1) נתן בית הדין צו ירושה או צו קיום צוואה לפי סעיף זה, יועבר העתק הצו לרשם לעניני ירושה לשם רישום לי סעיף 73ד. (תיקון מס' 7)
תשנ"ח-1998
- (ב) היה בין הצדדים הנוגעים בדבר לפי חוק זה קטין, פסול דין או נעדר שאין לו אפוטרופוס, רשאי בית הדין הדתי למנות לו אפוטרופוס לענין מתן הסכמה לשיפוט בית הדין הדתי ולענין ייצוגו לפניו. (תיקון מס' 6)
תשמ"א-1981
- (ג) בענין שהובא בפני בית דין דתי בהתאם לסעיף קטן (א) מוסמך בית הדין הדתי, על אף האמור בסעיף 148, לנהוג לפי הדין הדתי הנוהג בו, ובלבד

שאם היה בין הצדדים קטין או מי שהוכרז פסול-דין, לא יהיו זכויות הירושה שלו, אם על פי דין ואם על פי צוואה, וזכויותיו למזונות מן העזבון פחותות ממה שהיו לפי חוק זה.

(ד) בענין שהובא לפני בית דין דתי בהתאם לסעיף קטן (א), מוסמך בית הדין הדתי גם למנות מנהל עזבון ולחלק נכסי העזבון, ויחולו סימנים א' עד ה' לפרק הששי, למעט סעיפים 105 ו-106, ובכל מקום בסימנים אלה שמדובר בבית המשפט יראו כאילו מדובר בבית דין דתי. (תיקון מס' 6 תשמ"א-1981)

(ה) סעיף קטן (א) אינו בא לפגוע בסעיף 4 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.

(ו) בסעיף זה, "בית דין דתי" - בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרית ובית דין דרוזי.

156. (א) בטלים – ביטולים

(1) סעיפים 877 עד 880, 1570, 1571, 1594 פסוק שני, 1595 עד 1605 למגילה;

(2) פקודת הירושה;

(3) סעיף 4 לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951.

(ב) בדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1922-1947 –

(1) בסימן 151(1) יימחק "ירושות, צוואות ועזבונות";

(2) בסימן 154(1) יימחק "וקיום צוואות".

157. מי שמת לפני תחילתו של חוק זה, יחול על ירושתו הדין שעמד בתקפו ערב תחילתו של חוק זה. הוראות מעבר

158. (א) צוואה שנעשתה לפני תחילתו של חוק זה והמצווה מת אחרי תחילתו – דין צוואות קודמות

(1) כשרה, מבחינת צורתה ומבחינת תכנה, אם היתה כשרה ערב תחילתו של חוק זה או לפי הוראות חוק זה;

(2) אין לפסלה בשל דבר שאיננו עילה לביטול צוואה לפי חוק זה.

(ב) מי שעשה צוואה לפני תחילתו של חוק זה רשאי לבטלה, אחרי תחילתו, לפי הוראות חוק זה.

159. הליכים בעניני ירושה שהתחילו לפני תחילתו של חוק זה, יימשכו כאילו לא היה חוק זה בתקפו. הליכים תלויים

160. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, וכן בענינים אלה: ביצוע ותקנות ושינוי התוספת

(1) עשיית צוואה בפני רשות בחוץ לארץ והפקדת צוואה בחוץ לארץ; (תיקון מס' 17 תשמ"ח-2018)

(2) רישום מרכזי של צוואות שנעשו בפני רשות ושל צוואות שהופקדו;

(3) מתן הודעה אישית למעוניינים נוסף על הודעה ברבים; מתן הודעה אישית או הודעה ברבים במקרים נוספים על אלה המפורטים בחוק זה; הודעות ברבים, ובכלל זה צורתן של הודעות ברבים ודרכי פרסומן, לרבות מועדי פרסומן, בארץ ובחוץ לארץ;

(תיקון מס' 17)
תשנ"ח-1998

(4) חשבונות שעל מנהלי עזבון לנהלם;

(5) סדרי הדין;

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

(6) מועדים שבסדרי דין, לרבות מועדים לענין בקשה שהוגשה לבית דין דתי;

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

(7) אגרות, שכר והוצאות.

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

(ב) תקנות לפי פסקאות (6) ו-(7) של סעיף קטן (א) טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

(ג) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת; הוראות סימן ה'1 בפרק השישי יחולו על רשויות המנויות בתוספת שלוש שנים מיום שנקבעו בחוק זה או לפיו, בתוספת, ושר המשפטים רשאי להאריך בדרך האמורה את התקופה, לעניין רשות מסוימת, לתקופה אחת נוספת של שלוש שנים.

(תיקון מס' 17)
תשנ"ח-2018

161. תחילתו של חוק זה, תשעה חדשים מיום פרסומו ברשומות. תחולה

תוספת

(תיקון מס' 17)
תשנ"ח-2018

(ההגדרה "רשות" שבסעיף 125א)

(1) רשות המסים בישראל;

(2) המוסד לביטוח לאומי;

(3) רשות מקומית.